

Peđa Obradović

SRŽ

■ Laguna ■

Copyright © 2023, Peđa Obradović

Copyright © ovog izdanja 2023, LAGUNA

SRŽ

Sadržaj

I	Košuljica za <i>breaking</i>	9
II	Prekasni čovek	17
III	U pacijenturi 1	25
IV	Crnobela tehnika	31
V	Purgatorijum	37
VI	Najsrećniji čovek na svetu	45
VII	Kako sam ubio svoju babu.	53
VIII	U-Bahnhof Eberswalder Straße	59
IX	Teret mladog doktora A.	71
X	U pacijenturi 2	77
XI	Koraci i tragovi	87
XII	Na ortopedskom odeljenju klinike <i>Vivantes</i> u Berlinu	97

XIII	Zbogom, Tegele, prijatelju moj	107
XIV	Vreme neizvesnosti 1: Sve što uzimamo zdravo za gotovo	115
XV	Vreme neizvesnosti 2: Odbijanje da se bude beskoristan	123
XVI	Moj novi svet	129
XVII	Dnevnik berlinske zime	141
XVIII	Ona i ja.	145
XIX	O hodu i hodačima	153
XX	Skleromer	161
	<i>Ljudi za u gusle</i>	<i>167</i>
	<i>Marjan Čakarević: Preko granice</i>	<i>179</i>
	<i>O autoru.</i>	<i>187</i>

I

KOŠULJICA ZA *BREAKING*

Posle nepunih dvadeset pet meseci, u četvrtak, 1. oktobra 2020. godine, trebalo je da se vratim na posao. Imao sam i tweet u glavi (to mi je bilo važno zbog svih koji su me preko mreža podržali i dve godine ranije ispratili na lečenje): selfi ispred televizije sa logom N1 i kratak tekst: *back home*. Umesto toga, automobil je prošao kroz mene i polomio mi obe noge na pešačkom prelazu u Belom Potoku, beogradskom podavalskom naselju. Nisam ništa čuo, pojavio se na samoj periferiji vidnog polja. Instinktivno sam se okrenuo i spustio ruke na haubu u nesvesnom pokušaju da ga zaustavim. Onda sam se našao u vazduhu, sve je otišlo u crno (kao kada se sa visoke stene skoči u more, to dugo nisam radio, ali to je bio taj osećaj, ne zaboravlja se, čovek bude u nekom prostoru u kojem vreme stoji i potpuna je tišina),

dok se nisam našao na asfaltu sa odranije poznatim osećajem u desnom kuku, kada kost više nije tamo gde bi trebalo da bude.

A onda bes od nemoći i iskreno očajanje. Nisam zapamtio lice vozača, koji je zapalio cigaretu, čučnuo pored mene, pitao me kako sam, čime se bavim i govorio da će sve biti okej, dok sam ja urlao okupljenim prolaznicima da zovu muriju i hitnu pomoć. „Hoćeš da me napraviš na invalida!“, viknuo sam, on nije rekao ništa. Pitao sam ga u agoniji da li zna šta je uradio. Da se pune dve godine borim sa leukemijom i posledicama terapija, da sam već dva puta morao da učim da hodam i da sam pre nekoliko sati izašao sa kontrole na Institutu za ortopediju na Banjici, gde su mi rekli da mi je levi kuk zarastao godinu dana pošto je pukao u Berlinu u padu sa bicikla, kada posle meseci ležanja i silnih terapija nije ostalo mišića koji bi ga zaštitili. I tek što su se Gaga i deca navikli da sam kod kuće, tek što sam počeo da ličim na sebe i tek što smo se opet sastavili, malo opustili i imali lepo zajedničko leto...

Dok sam ležao tamo na asfaltu, kroz glavu su mi munjevito prolazile misli da sam celo to leto, konačno stabilan na nogama, planinario po Srbiji, „visinski“ se pripremajući da ponovo počnem da živim normalno, i da me je sada od kola kojima sam

se dovezao u šetnju Avalom i u kojima bih skinuo gozjerice i obuo patike delilo svega tridesetak koraka i jedan i po pešački prelaz. Toliko je i moju porodicu delilo od kraja duge epizode u kojoj se živi u kontinuiranoj krizi sa ostacima čoveka koji jutrom, umesto na posao kao sav normalan svet, odlazi u obilazak ordinacija, bolnica i klinika.

„Belopotočki incident“ dogodio se samo osam dana pre tog zvaničnog izlaska iz sveta doznaka za bolovanje. Tog kosmosa *pacijenture* u kojem sve orbitira oko masivne zvezde iz koje isijavaju dijagnoze, pretrage, zabrinutosti, mišljenja, nade i strahovi. Prvog oktobra je trebalo da taj „crveni džin“ eksplodira, pretvori se u supernovu i onda se skupi u malenu neutronska zvezdu u kojoj će ostati gusto sabijene sve strepnje, sav stres i briga, koji nikada ne nestaju jednom kada čovek dobije rak. Jer su, naravno, neraskidivo povezani sa redovnim kontrolama i terapijama kojima se ređe leče, a češće kontrolišu posledice preživljenih terapija.

Ali kakve veze taj čovek sa cigaretom uopšte ima s mojim borbama? Baš nikakve. Nisam ga opsovaao, ni sada ne osećam niti ljutnju niti mržnju prema njemu, on me nije video, naši životi su se slučajno ukrstili i koliko god ja bio besan i šokiran zbog toga što mi se dogodilo, nisam mogao da ne primetim

da sam pomerao prste na oba stopala i da je glava na ramenima. Iz tog iskustva nosim samo zaključak da bi pogibija od udarca automobila na pešačkom prelazu bila prilično neprijatna, da ne kažem ružna smrt. A ja sam i dalje bio živ, čoveka sa cigaretom preuzeo je sistem i to je išlo ili još ide nekim svojim tokom koji mora da postoji da bi ljudi gledali kada voze. Automobil je ubojito oružje.

Čoveka sa cigaretom neću prepoznati ni godinu i po dana kasnije i prvi put ću se u njega zagledati ispred kancelarije tužiteljke u Palati pravde dok smo čekali da dam izjavu. Imao je lice čoveka koji je sasvim na mestu. Popričali smo i bili pristojni jedan prema drugom u prisustvu njegove advokaticice, meni advokat nije bio potreban. Tužiteljki sam rekao da se ne pridružujem gonjenju i da imam poverenja u tužilaštvo i sud da će se svojim odlukama pobrinuti za to da se *delo* ne ponovi.

* * *

U televizijskoj teoriji i praksi „košuljicom“ se naziva redosled sadržaja u nekoj emisiji. Ima i termin „pogača“, ali to je nešto drugo. Kao producent Dnevnika na N1, bavio sam se košuljicama u koje sam slagao lajvove, pakete, najave, pokrivalice, vesti, grafike, šta god može da se metne na ekran tako da čovek poželi

da gleda baš to što ti imaš da mu kažeš. Pa je pred emisiju u sedam pogledam, a ona, sa segmentima u različitim bojama, što bi rekao moj drug Bane Šovljan-ski, izgleda „kao red letenja“, uredna, pregledna za prezentera i bez iznenađenja, a tebi u trenu bude jasno da je redakcija uspela i da se taj dan neće emitovati neka dosada. Što podjednako često ume da se desi.

A postoji i košuljica za „brejking“ (ono što kod nas zovu prelomnim, poslednjim, *upravo saznajemo ve-stima*). Ona ne liči ni na šta, grozna kupusara u kojoj znaš samo šta je početak i na čiji sled, kraj pogotovo, imaš tek ograničen ili nikakav uticaj jer ga diktira do-gađaj. Ta ružna pojava dobije samo „slag“ (kolonu u koju se ubacuju tekstualni i audio-vizuelni sadržaji) za špicu, drugi slag bude najava gde napišeš prezenteru (ili on sam sebi) da se desilo „to i to“, imaš možda i prvu sliku ili reportera na licu mesta ako si srećne ruke ili je tim brzo reagovao, pa kad režija potera špicu, ti ubacuješ sadržaj dalje, kako šta od vesti i slike stiže u redakciju i praviš ono što se zove „vanredni program“, koji je u stvari redovni program u savremenoj filozofiji televizije, ali ne i kod nas, jer imamo tako malo tele-vizija koje su uopšte ušle u 21. vek.

Moj život, od 8. septembra 2018, kada mi je reče-no da imam leukemiju, liči na tu kupusaru. Pretvorio se, citiram svog prijatelja Ejmona, Irca iz Škotske, u

„pravu avanturu“: događaji se nižu uz malo ili nimalo moje kontrole baš kao *breaking news* u režiji. U toj avanturi, međutim, ne uživam, samo sam naučio da živim u njoj, budem što bolji i trudim se da se oporavljam zbog onih koji me vole i koji iskreno pate kada mi je loše ili mi se nešto loše desi.

Nezaobilazno, ko god je čuo za belopotočki događaj, reagovao je u neverici da mi se posle svega i to dogodilo. Postavljaju se razne teorije. Moj amigo Slobodan Georgiev veruje da za sve postoji neki razlog, da se ništa ne dešava uzalud, tek tako, i da tamo negde, na kraju puta, postoji neko utočište u smislu koje tek treba otkriti. Moja tetka, koja sledi pogled na svet istočnjačkih filozofija, sa druge strane, smatra da se sve događa bez ikakvog razloga te da o tome uopšte ne treba razmišljati. Da stvari samo treba prihvatiti takve kakve jesu. Naravno, mnogo je onih koji sve posmatraju kroz religijsku prizmu i rešenje vide u prihvatanju Svete tajne Crkve, odnosno u susretu čoveka sa Bogom i ostvarivanju zajednice sa njim. Svakako da nisu izostali ni predlagači akcije skidanja čini, a bilo je i onih kojima sve staje u jednu reč – baksuz. Moja lutanja za odgovorom još traju, intimno se teško suzdržavam od (auto)ironije, svog omiljenog oružja za obračun sa stvarnošću još iz vremena pre nego što mi se „raspala košuljica“ (to je

ono kada ti se emisija raspe u hiljadu komada, niko ne zna šta treba sledeće da ide, gledaš prezentera zbunjenog i onda ili vičeš: reklame – ako si pribran – ili ostaneš sleđen u opštoj tišini pa se na ekranu pojavi „crno“, što je na televiziji najveći greh).

Oni koji me prate na mrežama znaju da nisam objavljivao slike iz bolnica, nisam izveštavao o svom zdravstvenom stanju, zahvalio sam svima koji su mi pomogli (evo i ovde još jednom jer bez vas ne bih bio živ), ali neke muke želeo sam da ostavim za sebe i najintimniji krug ljudi. Posle šokantnog povratka u bolnički krevet na ortopedskom odeljenju VMA, u izolaciji u koju su me smestili zbog moje „osnovne bolesti“, osetio sam da moram da progovorim. Za one kojima je svega dosta, koji su u strahu da će umreti od bolesti od kojih pate, za one koji veruju da ih „tera maler“, da ih život ne štedi, i posebno za one koji su zbog toga na ivici da odustanu. Otada već dve godine bez većeg uspeha pokušavam da događaje i osećanja iz septembra 2018. godine složim u rečenice, sve dok ih slučajno nisam pronašao na samom početku *Ljepšeg kraja* Bekima Sejranovića: „Osjećam se kao čovjek koji je jednom htio napisati nekakvu priču, ali nije uspio jer je ta priča preuzela

kontrolu nad stvarnošću. Nije više bilo jasno što je stvarno, priča ili život.“ Eto, baš tako ni ja sâm ne znam gde prestaje stvarnost, a počinje neka moja priča i obratno, ako su te dve stvari odvojive, a ja mislim da na neki način jesu.

II

PREKASNI ČOVEK

– Prema ovome što vidim, ja bih rekao da je to leukemija. Bilo bi dobro da odmah odete u Urgentni centar da se to i proveri – rekao mi je hematolog suvonjavog i bledog lica, posle ponovljenog uzorkovanja krvi, pošto je laboratorija pomislila da je u onom prvom došlo do neke greške.

Izašao sam iz bolnice na predivan i topao septembarški dan i pozvao Gagu da dođe. Nisam bio ni uplašen ni nesrećan. Neka je sila preuzela kontrolu nad stvarnošću. Tek sam tu, ispred bolnice, shvatio da su žutilo lica, čudne modrice koje su se pojavljivale niotkuda i neki težak umor, za koji sam verovao da dolazi od opšteg umora od života koji sam vodio, bili simptomi bolesti kojima nisam pridavao veći značaj. Ja sam sve do tog pregleda sasvim uredno pajao gradom, partijao po klubovima, išao na posao i teglio

kesetine iz prodavnice za petočlano domaćinstvo, iako moram priznati da sam pred sam pregled, negde duboko u sebi, osetio da možda nešto nije kako treba. Tu bih misao, međutim, brzo oterao, jer me je toliko toga novog i uzbudljivog čekalo.

Tog leta (2018) potpisao sam ugovor sa VOA (*Voice of America*), rezervisao kartu za Vašington, bio spreman da podvučem crtu i odem zauvek. Ostalo je još samo da odem na taj sistematski pregled, da potvrdim da sam zdrav i da onda odaberem tip zdravstvenog osiguranja. Tako je trebalo da bude, ali je ispalo drugačije.

Onda je došla Gaga, rekao sam joj šta je, odvezli smo se u Urgentni centar a tamo su me stavili na onaj krevet sa točkićima i ostavili nas u kružnoj čekaonici sa još nekoliko nevoljnika. Gaga je bila zbunjena, njen karakter joj nije dozvoljavao da to tek tako prođe – pakovali smo se za Ameriku, ja bukvalno, njih četvoro još samo figurativno jer je plan bio da dođu kada tamo formiram gnezdo, dakle, kakva leukemija, kakve besmislice! Non-stop smo se smejali, u neverici posmatrajući gromoglasno urušavanje snova, proveravali da li to neko od nas dvoje sanja, štipali jedno drugom obraze... Bili smo svaki put razočarani što smo oboje budni. Kao mahnuti smo se potom cerekali dok me je ona vozila kroz hodnike

iz jedne u drugu dijagnostičku ambulantu, sve se nadajući kako će se ispostaviti da je u pitanju greška koju priželjkujemo, neka pogrešna procena, da je krvna slika loša iz nekog drugog, benignijeg razloga. Sve dok joj mene nisu oduzeli i odveli me u sobu gde ću primiti popriličan broj jedinica transfuzije a ujutru ću čuti kako mi krcka grudna kost kada me glavna sestra, ne baš nežno, ubode u nju, uzimajući uzorak koštane srži koji će potvrditi sumnju doktora iz privatne bolnice.

– Dobro, je l' to sad *game over*? – pitao sam dežurnog doktora u Urgentnom, koji je, sticajem okolnosti, bio hematolog. Čelav, krupan tip, taj je bio siguran u dijagnozu još dok su uzorak razmazivali po staklenim pločicama. U prostoriji smo sedeli on, ona sestra što me je bola u grudnu kost, Gaga i ja. Odgovorio je da nije, da se to leči, da odem kući i malo se prošetam, pa da se u ponedeljak javim na Kliniku za hematologiju Kliničkog centra Srbije. Nije me utešio.

Taj smo vikend Gaga i ja stvarno šetali, valjda prvi put posle mnogo godina, sami, okrenuti isključivo jedno drugom, bez dece, o kojoj su se brinule babe tamo kod nas, u stanu. Bogdan je za trpezarijskim stolom, mislim da je bila subota, plakao što nema ništa od Amerike, tada smo im rekli da moram u bolnicu i ja sam danima bio nesrećan, posle sam shvatio

da on jednostavno nije imao ni ideju ni predstavu o tome da bi meni nešto zaista moglo da se desi. Tako smo se i Gaga i ja prema celoj toj stvari odnosili, nismo pravili cirkus, niko nije kukao, sabili smo redove i novonastalu situaciju tretirali kao akutni problem za koji ćemo naći rešenje. Tu je bio i naš kum Bojan, koji je došao iz Trsta da me isprati u Ameriku, a ispalo je da me prati u bolnicu, nas smo dvojica pušili na terasi, pili pivo, Gaga je bila non-stop na telefonu, ljudi su zvali i raspitivali se za mene, zvonio je i moj telefon, ali sam se retko javljao, ionako ne znam šta bih rekao. Osećao sam kako mi rastu magareće uši i bilo me je malo sramota, bio sam razočaran saznanjem da sam važne odluke doneo prekasno, da sam nekakav *prekasni čovek, too-late-man*, kome sve izmiče, uključujući i sam život koji je, eto, prozujao kao kada se baci sidro u dubinu a konop prekratak pa samo prođe kroz dlanove.

Ali bilo je tu još nešto što me je morilo, što mi nije dalo mira. Gaga je to prepoznala i večje uoči mog odlaska u bolnicu rekla:

– Sve je to za ljude. Ti si nam dao najbolje od sebe. Možeš da budeš miran, idi i izleči se.

Ona je to izgovorila, i ja sam se raspao u milion komada, čime je zauvek nestao stari, a stvoren moj novi identitet sa kojim se danas, sa manje ili više

uspeha, nosim. I u tom novom identitetu trgao sam se iz otupelosti i uspravio, presekao sve strepnje i rekao: „Okej, idem sad da se izlečim, i to je to.“ Želeo sam da svi znaju da planiram da se vratim kući, odlučio sam da na lečenje gledam kao na zadatak koji treba da obavim i u takvom sam raspoloženju otišao bolnicu. U međuvremenu su se javljali dobri ljudi, nudili opcije za lečenje u inostranstvu, međutim, ja sam bio ubeđen da to može da se reši i u Beogradu. Zapravo, istina je da sam samo želeo da izbegnem ono što će mi se desiti nekih mesec i po dana kasnije, kada je postalo jasno da terapija u Srbiji ne daje rezultate.

Svanuo je ponedeljak, isto je bio strašno lep dan, jutrom smo bili na prijemnom odeljenju. Predali smo na šalteru uput i nalaze i čekali. Predugo da bih se svio tamo u stolicama, rekli su nam da neću biti primljen pre dva posle podne, pokupili smo stvari i otišli na kafu. Kada smo se vratili, glavna sestra je vikala na nas jer smo predali papire i odgovornost za mene sada snosi bolnica i strašno je neozbiljno da se tako nestane i da nas ljudi traže.

– Pa dobro, je l' mora sad to? – upitao sam je glasom koji je jasno govorio koliko mi ta grdnja uopšte nije potrebna; razumela je, nasmejala se i onda me je sprovela niz hodnik ka odeljenju.